SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:770

av Camilla Rinaldo Miller (KD)

Bygglov för äldre statligt uppförda byggnader

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att byggnader som uppförts av Statens järnvägar, Banverket eller motsvarande statlig myndighet ska anses vara lagligen uppförda och därmed undantas från krav på bygglov i efterhand oavsett om formella handlingar saknas i kommunens arkiv och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nuvarande och framtida ägare av dessa byggnader inte ska behöva ansöka om efterhandslov för att styrka att byggnaden är lagligen uppförd och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Många av Sveriges äldre stationshus och andra byggnader som uppfördes av dåvarande Statens järnvägar och sedermera Banverket (idag Trafikverket) saknar formellt bygglov i kommunernas arkiv.

Anledningen är att staten under den tid dessa byggnader uppfördes inte var underställd kommunala bygglovsprocesser på samma sätt som enskilda eller privata aktörer. Staten hade egen beslutanderätt och byggde i stor omfattning längs järnvägsnätet utan kommunala bygglov.

När dessa byggnader senare övergått i privat ägo har det dock uppstått problem. Nuvarande fastighetsägare kan mötas av krav på efterhandslov eller andra åtgärder för att bevisa byggnadens laglighet, trots att byggnaderna stått på samma plats i mer än hundra år. Detta innebär onödiga kostnader, administrativ börda och i vissa fall rättsosäkerhet.

Det finns flera konkreta exempel på detta:

I Nissafors har en fastighetsägare till det gamla stationshuset mött svårigheter då kommunen krävt kompletterande bygglovshandlingar, trots att huset stått där sedan

järnvägens utbyggnad på 1800-talet. I Solberga i Nässjö kommun har ett liknande problem uppstått, där en köpare av stationshuset drabbats av krav på efterhandslov och oklarheter kring byggnadens juridiska status.

Stationshusen är ofta kulturhistoriskt värdefulla och en viktig del av vårt gemensamma arv. De har redan en etablerad funktion i samhällsbilden och utgör i praktiken inga planeringsproblem. Det är därför rimligt att staten tar ansvar för den särskilda situation som uppstått och garanterar att byggnaderna erkänns som lagligen uppförda.

Ett system med undantag för bygglov i efterhand för dessa byggnader skulle undanröja osäkerheten för nuvarande och framtida ägare samt minska den administrativa bördan för både fastighetsägare och kommuner.

Camilla Rinaldo Miller (KD)